

Suhdannebarometri

Uusimaa

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdanne tilanne kuvataan tavanomaista paremmaksi**
- **Tuotanto kasvaa ja henkilöstön määrä lisääntyy**
- **Heikko kysyntä yhä yleisin tuotantokapeikko**
- **Yleiset suhdanneodotukset ovat myönteiset, saldoluku 15**

Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdannetilanne pysyi tiedusteluvastaajien arvioiden mukaan hyvänä alkusyksyn 2017 aikana. Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa 32 (heinäkuussa 34).

Suhdanteiden ennakoitaan kohentuvat hieman kuluvan vuoden lopussa ja ensi vuoden alussa. Suhdanne näkymien uusin saldoluku oli 15, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa 17. Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Tuotanto lisääntyi yleisesti kolmannella neljänneksellä ja kasvun arvioidaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden ajan. Tuotantokapasiteetti on

varsin hyvin hyödynnetty, sillä kapasiteetti oli lokakuussa kokonaan käytössä 83 %:lla vastaajista.

Tilaukirjat ovat nousseet hieman tavanomaista täydemmiksi, saldoluku 11. Valmiiden tuotteiden varastot ovat normaalia pienemmät, saldoluku -30. Henkilöstön määrä on noususuunnassa.

Lokakuussa yleisin tuotantokapeikko oli heikko kysyntä, joka oli ongelmana 21 %:lla vastaajista. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 19 %:lla yrityksistä.

Kannattavuus on vuoden takaista parempi, vaikka tuotantokustannukset kohoavat tällä hetkellä myyntihintoja yleisemmin. Investoinnit ovat hienoisessa nousussa.

Palvelut

- **Suhdanne tilanne vain lievästi normaalia suotuisampi**
- **Myynti lisääntyy yleisesti**
- **Työvoimapula yleisin kapeikko**
- **Lähikuukausien suhdannenäkymät ovat valoisat, saldoluku 19**

Uudenmaan palvelualojen yritykset arvioivat suhdannetilanteen kohonneen hieman kesän lopulla ja syksyn alussa. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa 7, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa 4.

Suhdannenäkymät ovat pysyneet myönteisinä alkusyksyn aikana. Lähikuukausien suhdanneodotuksien saldoluku oli lokakuussa 19, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa 20. Lokakuussa 23 % vastaajista odotti paranemista ja 4 % ennakoi heikkenemistä. Uudenmaan palveluyritysten suhdanneodotukset ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Myyntimäärät lisääntyivät heinäsyyskuussa ja myynnin arvioidaan

kasvavan myös kuluvan vuoden lopussa.

Henkilöstö lisääntyi alkusyksyllä aavistuksen verran ja uutta työvoimaa palkattaneen hivenen loppuvuodesta.

Puute ammattitaitoisesta työvoimasta oli yleisin kapeikkotekijä 25 %:n osuudella. Samaan aikaan kysyntä oli vaimeaa viidesosalla alasta. Rahoitusvaikeuksia oli 6 %:lla yrityksistä.

Kannattavuuden arvioidaan parantuneen hieman vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 118

Henkilökunta 25854, Liikevaihto 9682 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	43	40	17	26
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	46	35	19	27
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	51	40	9	42
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	17	68	15	2
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	30	51	19	11
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	7	56	37	-30
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	27	54	19	8
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	21	69	10	11
Tuotannon kasvun esteet	42			42
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	19			19
puute kapasiteetista	8			8
riittämätön kysyntä	21			21
muu tuotantokapeikko	3			3
Suhdannelitaneen arvioidaan olevan tällä hetkellä	41	50	9	32
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	18	79	3	15

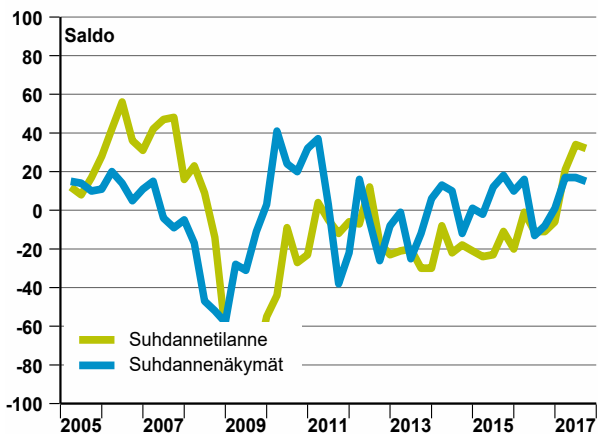
Palvelut

Yrityksiä 278

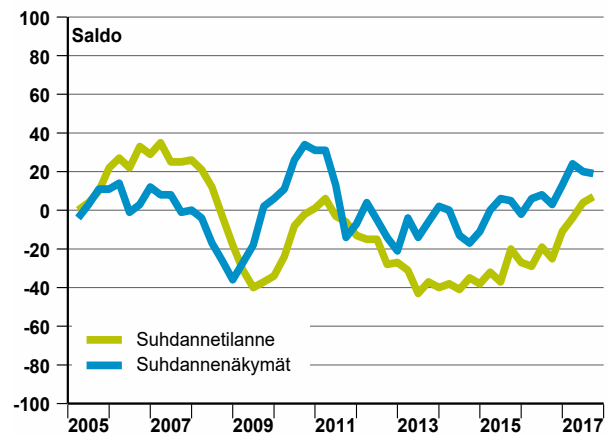
Henkilökunta 105911

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	29	58	13	16
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	37	48	15	22
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	33	60	7	26
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	14	74	12	2
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	14	76	10	4
Tuotannon kasvun esteet	51			51
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	25			25
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	20			20
muu tuotantokapeikko	4			4
Suhdannelitaneen arvioidaan olevan tällä hetkellä	18	71	11	7
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	23	73	4	19

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

Suhdannebarometri

Lounais-Suomi

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdanne tilanne oli yleisesti tavanomaista parempi**
- **Tuotanto lisääntyi syksyn lähestyessä ja henkilöstöä palkattiin lisää**
- **Ammattitaitoisen työvoiman puute yleisin kapeikkotekijä**
- **Suhdannenäkymät ovat varovaisen myönteiset, saldoluku 14**

Lounais-Suomen teollisuuden ja rakentamisen yritykset arvioivat suhdannetilanteen kohentuneen alkusyksyn aikana. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku nousi lokakuussa 2017 lukemaan 27, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa kyselyssä 18.

Lähikuukausien suhdannenäkymät kirkastuivat lokakuussa. Suhdanneodotuksien uusin saldoluku oli 14, kun saldoluku oli heinäkuussa 10. Lounais-Suomen suhdannenäkymät vastaavat hyvin koko maan keskiarvoa.

Tuotantomäärät lisääntyivät heinäsyyskuussa ja tuotannon kasvu jatkuu myös loppuvuoden ajan. Tuotantokapasiteetin käyttöasteet ovat korkealla ja 92 % alueen vastaajista arvi-

oi kapasiteetin olevan kokonaan hyödynnettyinä.

Tilaukirjat ovat tavanomaista paksummat, saldoluku 16. Valmistusvarastot ovat likimain normaalit. Työvoima palkattiin hieman lisää alkusyksyn aikana. Loppuvuoden kuluessa henkilöstö säilynee kausivaihtelu huomioon ottaen ennallaan.

Ammattitaitoisesta työvoimasta oli lokakuussa pulaa 17 %:lla vastaajista ja 11 % alasta kuvasi kysynnän riittämättömäksi.

Sekä myyntihinnat että tuotantokustannukset ovat nousseet viime kuukausina hieman. Kannattavuus arvioidaan vuoden takaista paremmaksi.

Palvelut

- **Suhdanne tilanne oli lokakuussa keskimäärin normaali**
- **Myyntin kasvu vauhdittui kolmannen vuosineljänneksen aikana**
- **Kuluvan vuoden loppua ja ensi vuoden alkua koskevat suhdanneodotukset ovat luottavaiset (saldoluku 27)**

Lounais-Suomen palvelualojen yritykset arvioivat lokakuussa 2017 suhdannetilanteen keskimäärin lähes normaaliksi (saldoluku 2). Tilanearviot ovat hieman aiempaa varovaisemmat, sillä heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa vastaava saldoluku oli 26.

Suhdannenäkymät ovat pysyneet suotuisina. Lähikuukausien suhdanneodotuksien saldoluku oli lokakuussa 27 (heinäkuussa 20). Lokakuussa vastaajista 35 % ennakoivat paranemista ja 8 % yrityksistä arvioi tilanteen olevan heikkenemässä. Lounais-Suomen palveluyritysten suhdannenäkymät ovat vähän koko maan keskiarvoa paremmat.

Myyntimäärät lisääntyivät melko yleisesti kolmannella neljänneksellä.

Myyntin kasvun uskotaan jatkuvan myös kuluvan vuoden lopussa.

Henkilökunnan määrä pysyi likimain ennallaan kesän lopulla ja syksyn alussa, eikä työvoiman ennakoita juurikaan muuttuvan lähikuukausinakaan.

Ammattitaitoisen työvoiman puute oli lokakuussa yleisin kapeikkotekijä 40 prosentin osuudellaan. Kysyntä oli samaan aikaan riittämätöntä 31 %:lla alasta.

Kannattavuus on kohentunut viime kuukausina yleisesti vuoden 2016 vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Lounais-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 98

Henkilökunta 20524, Liikevaihto 18984 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	19	65	16	3
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	48	42	10	38
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	35	58	7	28
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	8	84	8	0
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	22	72	6	16
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	12	79	9	3
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	23	61	16	7
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	10	75	15	-5
Tuotannon kasvun esteet	34			34
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	17			17
puute kapasiteetista	5			5
riittämätön kysyntä	11			11
muu tuotantokapeikko	4			4
Suhdannelitaneen arvioidaan olevan tällä hetkellä	37	53	10	27
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	18	78	4	14

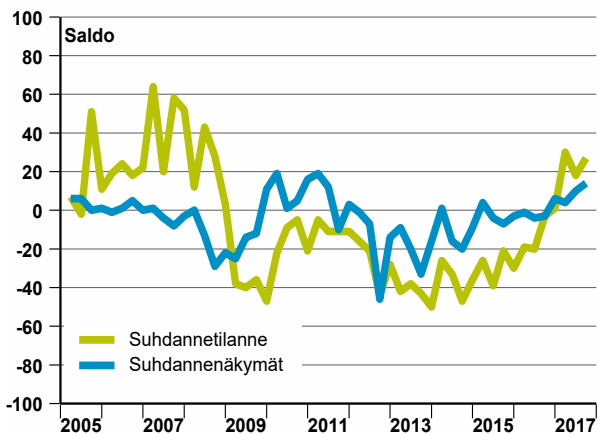
Palvelut

Yrityksiä 84

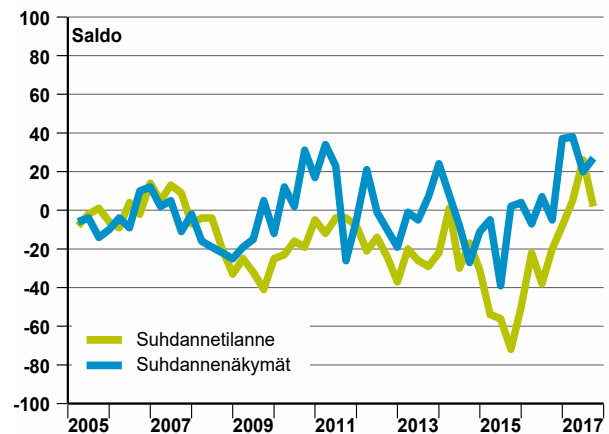
Henkilökunta 7481

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	47	39	14	33
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	53	33	14	39
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	44	51	5	39
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	13	78	9	4
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	14	75	11	3
Tuotannon kasvun esteet	70			70
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	40			40
puute kapasiteetista	4			4
riittämätön kysyntä	31			31
muu tuotantokapeikko	5			5
Suhdannelitaneen arvioidaan olevan tällä hetkellä	18	66	16	2
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	35	57	8	27

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

Suhdannebarometri

Kaakkois-Suomi

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdanne tilanne lokakuussa tavanomaista parempi**
- **Tuotanto on noususuunnassa ja myös työvoiman määrä kasvaa**
- **Ongelmia työvoiman saannissa ja vaimeassa kysynnässä**
- **Suhdanteiden ennakoitaan kohentuvan hieman lähikuukausina, saldoluku 5**

Kaakkois-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannearviot olivat lokakuussa 2017 hieman heinäkuuta varovaisemmat, mutta tilanne kuvattiin edelleen keskimääristä paremmaksi (saldoluku 15).

Suhdanteiden arvioidaan kohentuvan hieman lähikuukausina, saldoluku 5. Heinäkuisessa tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli 7. Lokakuussa 15 % alueen vastaajista arvioi tilanteen olevan paranemassa ja 10 % ennakoi heikkenemistä. Kaakkois-Suomen yritysten suhdannearviot ovat vähän koko maan keskiarvoa varovaisemmat.

Tuotantomäärät kasvoivat hieman heinä-syyskuussa ja tuotannon odotetaan lisääntyvän myös lähikuukausi-

na. Tuotantokapasiteetti on vain kohtalaisesti hyödynnettyä, sillä kapasiteetti oli kokonaan käytössä vain 74 %:lla alasta. Tilaustilanne oli hieman tavanomaista parempi ja valmiiden tuotteiden varastot olivat vähän normaalia ohuemmat.

Työvoimaa palkattiin lisää heinä-syyskuussa ja henkilöstön määrän arvioidaan kasvavan myös vähän loppuvuoden aikana. Ammattitaitoisen työvoiman puute oli lokakuussa ongelmana 24 %:lla vastaajista. Kysynnän arvioi riittämättömäksi 23 % alasta.

Kannattavuus oli kolmannella vuosineljänneksellä vuoden takaista parempi. Investoinnit pysyivät keskimäärin ennallaan.

Palvelut

- **Suhdanne tilanne kuvataan keskimäärin vähän normaalia vaisummaksi**
- **Myynti noususuunnassa syksyn alussa - nousu jatkuu loppuvuoden ajan**
- **Suhdannenäkymät ovat nousussa, saldoluku 17**

Kaakkois-Suomen yksityisten palvelualojen yritysten suhdanne tilanne oli lokakuussa 2017 aavistuksen tavanomaista heikompi, saldoluku -8. Heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluku oli 0.

Suhdannenäkymät kirkastuivat hieman alkusyksyn aikana. Lähikuukausien suhdanneodotuksien uusien saldoluku oli 17, kun heinäkuussa saldoluku oli 8. Lokakuussa 21 % vastaajista ennakoi suhdanteiden paranemista ja 4 % uskoi suhdanteiden olevan hiipumassa. Kaakkois-Suomen palveluyritysten suhdannenäkymät ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Myynti lisääntyi hieman heinä-syyskuun aikana ja myynnin odote-

taan kasvavan edelleen myös seuraavan puolen vuoden ajan.

Työvoimaa lisättiin hieman kolmannella vuosineljänneksellä ja henkilöstöä palkattaneen hivenen lisää myös vuoden lopulla. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli lokakuussa puolet kolmasosalla Kaakkois-Suomen vastaajista. Samaan aikaan kysyntä oli heikkoa myös joka kolmannella yrityksellä.

Myyntihinnat ovat pysyneet viime kuukausina keskimäärin ennallaan samalla kun kustannukset ovat nousseet. Kannattavuuden arvioidaan pysyneen likimain vuoden takaisissa lukemissa.

Kaakkois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 44

Henkilökunta 6299, Liikevaihto 2445 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	22	71	7	15
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	49	38	13	36
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	26	68	6	20
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	26	56	18	8
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	14	77	9	5
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	3	85	12	-9
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	22	65	13	9
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	28	58	14	14
Tuotannon kasvun esteet	55			55
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	24			24
puute kapasiteetista	17			17
riittämätön kysyntä	23			23
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	21	73	6	15
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	15	75	10	5

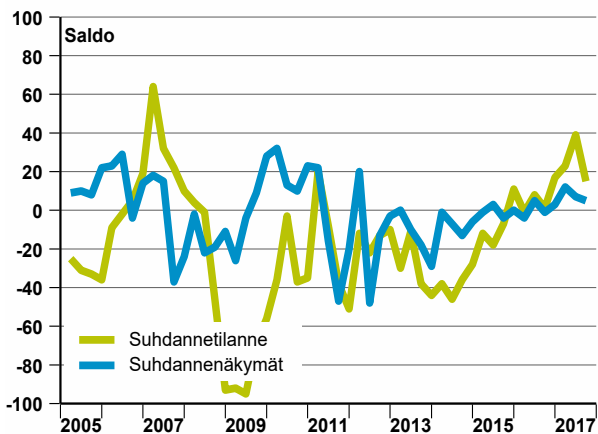
Palvelut

Yrityksiä 59

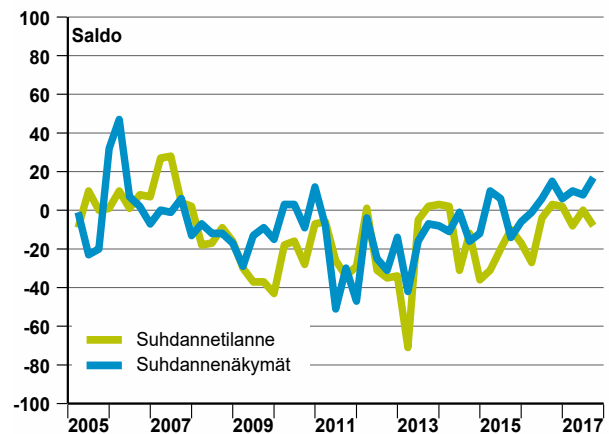
Henkilökunta 5440

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	24	68	8	16
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	35	54	11	24
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	24	71	5	19
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	22	67	11	11
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	13	78	9	4
Tuotannon kasvun esteet	70			70
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	34			34
puute kapasiteetista	6			6
riittämätön kysyntä	33			33
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	7	78	15	-8
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	21	75	4	17

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

Suhdannebarometri

Itä-Suomi

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdannetilanne oli lokakuussa normaalia parempi**
- **Tilaustilanne on tavanomaista suotuisampi ja tuotanto kasvaa**
- **Suhdanneodotukset ovat hienoisessa laskussa, saldoluku -12**

Itä-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannetilanne pysyi hyvänä alkusyksyn 2017 aikana. Lokakuussa tämänhetkistä suhdannetilannetta mittaava saldoluku oli 21 (heinäkuussa 22).

Lähikuukausien suhdannenäkymät ovat osin kausivaihtelun vuoksi hienoisessa laskusuunnassa. Suhdanneodotuksien saldoluku oli lokakuussa -12, kun saldoluku oli heinäkuussa tiedustelussa 16. Itä-Suomen yritysten suhdannearviot ovat vähän koko maan keskiarvoa vaisummat.

Tuotantomäärät kasvoivat aavistuksen verran vuoden 2017 kolmannen neljänneksen aikana. Tuotanto lisääntynee kausivaihtelu huomioiden hivenen myös loppuvuoden aikana.

Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa melko hyvin käytössä, sillä 80 %:lla alasta kapasiteetti oli täyskäytössä.

Tilaustilanne oli lokakuussa normaalia parempi, saldoluku 19. Valmistusvarastot olivat lähes tavanomaiset. Henkilöstön määrä kasvoi hieman kolmannella neljänneksellä. Vuoden lopulla työvoima pysynee kausitasoitettuna lähes ennallaan.

Ongelmakohtat vaihtelevat yrityksittäin, sillä ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 23 %:lla vastaajista ja kysyntä oli heikkoa 21 %:lla alasta. Kapasiteettipula vaivasi viidesosaa yrityksistä ja rahoitusvaikeuksia oli 7 %:lla.

Kannattavuus oli kolmannella neljänneksellä vuoden takaista parempi.

Palvelut

- **Suhdannetilanne on palautunut vihdoin tavanomaista paremmaksi**
- **Heikko kysyntä on yleisin tuotantokapeikko**
- **Hyvän myyntikehityksen ennakoidaan jatkuvan loppuvuoden ajan**
- **Lähikuukausien suhdannenäkymät ovat luottavaiset, saldoluku 24**

Itä-Suomen palveluyritysten suhdanteet paranivat syksyn 2017 aikana.

Tämänhetkisen suhdannetilanteen arvioitiin nousseen aavistuksen normaalia suotuisammaksi, saldoluku 3 (heinäkuussa -3).

Suhdannenäkymät kohentuivat myös hivenen, sillä lokakuinen saldoluku oli 24, kun heinäkuussa vastaava lukema oli 20.

Lokakuussa 28 % yrityksistä arvioi suhdanteiden paranevan lähikuukausina ja 4 % ennakoii heikkenemistä. Itä-Suomen palvelualojen suhdannenäkymät ovat lievästi koko maan keskiarvoa kirkaammat.

Myynti kasvoi hieman vuoden kolmannen vuosineljänneksen aikana ja myyntimäärien odotetaan lisäänty-

vän laajalti loppuvuoden kuluessa.

Henkilöstö kasvoi hieman heinäsyyskuussa ja työvoimaa palkattaneen edelleen lisää myös vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Heikko kysyntä oli heinäkuussa yleisin tuotantokapeikko 33 %:n osuudella. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 22 %:lla vastaajista.

Kannattavuus vaihtelee yrityksittäin, sillä noin kolmannes vastaajista arvioi sen parantuneen vuoden takaiseen verrattuna ja kolmasosalla kannattavuus oli heikentynyt.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 69

Henkilökunta 11360, Liikevaihto 3831 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	20	64	16	4
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	43	36	21	22
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	19	54	27	-8
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	20	56	24	-4
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	36	47	17	19
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	17	71	12	5
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	32	55	13	19
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	10	69	21	-11
Tuotannon kasvun esteet	59			59
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	23			23
puute kapasiteetista	20			20
riittämätön kysyntä	21			21
muu tuotantokapeikko	4			4
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	33	55	12	21
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	8	72	20	-12

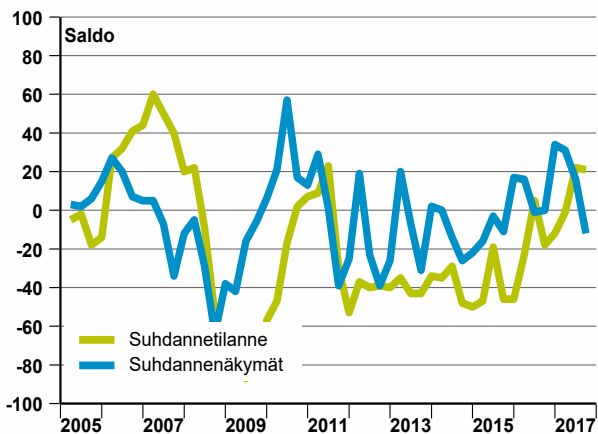
Palvelut

Yrityksiä 57

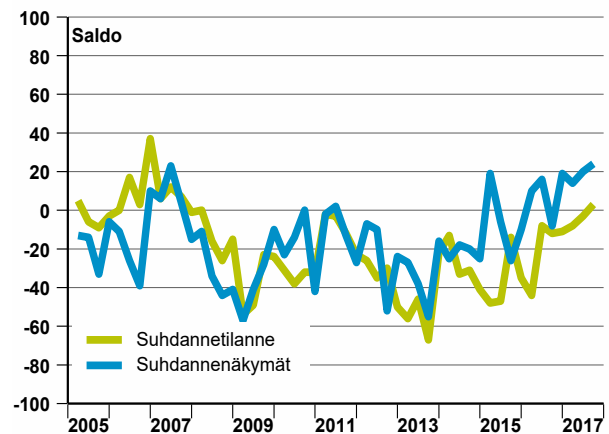
Henkilökunta 6834

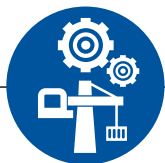
	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	38	50	12	26
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	48	26	26	22
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	51	40	9	42
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	17	77	6	11
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	23	59	18	5
Tuotannon kasvun esteet	55			55
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	22			22
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	33			33
muu tuotantokapeikko	3			3
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	25	53	22	3
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	28	68	4	24

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdanteiden kuvataan parantuneen alkusyksyn aikana**
- **Tuotannon nousuodotukset voimistuvat**
- **Tilauksien tilanne on yhä hivenen normaalia heikompi**
- **Suhdannenäkymät ovat kohentumassa, saldoluku 20**

Pohjanmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdannearviot paranivat alkusyksyn 2017 aikana. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa 13 (heinäkuussa 7).

Suhdannenäkymät kirkastuivat lokakuussa, sillä suhdanneodotuksen uusin saldoluku oli 20, kun saldoluku oli heinäkuussa 7. Lokakuussa vastaajista 24 % ennakoivat paranemista ja 4 % alasta arvioi suhdanteiden olevan hiipumassa. Pohjanmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdannenäkymät ovat vähän koko maan keskiarvoa paremmat.

Tuotantomäärät pysyivät likimain ennallaan kolmannella vuosineljänneksellä. Seuraavan puolen vuoden aikana tuotannon ennakoitaan lisää-

tyvän. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa melko hyvin käytössä, sillä vastaajista 82 % arvioi kapasiteetin olevan kokonaan hyödynnettyinä.

Tilaukskirjat olivat hieman normaalia ohuempia, saldoluku -12. Valmiiden tuotteiden varastot olivat tavallista suurempia. Henkilökunnan määrässä ei ole tapahtunut isoja muutoksia kesän jälkeen, eikä henkilöstömäärä muuttunut kausivaihtelu huomioiden lähikuukausinakaan.

Kysynnän heikkous oli lokakuussa yleisin kapeikkotekijä 26 %:n osuudella. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli samaan aikaan pulaa 23 %:lla.

Kannattavuus oli heinä-syyskuussa hieman vuoden takaista parempi ja investoinnit lisääntyivät lievästi.

Palvelut

- **Myyntimäärät pysyivät ennallaan kolmannella neljänneksellä**
- **Myyntin ennakoitaan vauhdittuvan vuoden lopulla ja työvoimaa lisätään**
- **Kolmasosalla vastaajista pulaa työvoimasta**
- **Suhdanteiden ennakoitaan paranevan lähikuukausina hieman, saldoluku 11**

Pohjanmaan palvelualojen yritykset arvioivat lokakuussa 2017 tehdyssä tiedustelussa suhdannetilanteen normaaliksi (saldoluku 0).

Lähikuukausia koskevat suhdannenäkymät ovat varovaisen luottavaiset, saldoluku 11. Heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa vastaava saldoluku oli 8. Lokakuussa 22 % alasta odotti paranemista ja 11 % ennakoivat suhdanteiden heikkenemistä. Pohjanmaan palvelualojen yritysten suhdannenäkymät ovat vähän koko maan keskiarvoa vaimummat.

Myyntimäärät pysyivät likimain ennallaan kolmannella vuosineljänneksellä, mutta vuoden lopulla myyntin ennakoitaan lisääntyvän selvästi. Henkilöstön arvioidaan

vähentyneen hieman kesän jälkeen, mutta vastaavasti vuoden lopulla palattaneen jonkin verran lisää työvoimaa.

Ammattitaitoisesta työvoiman puute oli lokakuussa yleisin kapeikkotekijä 34 %:n osuudella. Riittämätön kysyntä oli ongelmana 22 %:lla vastaajista.

Tuotantokustannusten arvioidaan olleen viime kuukausina melko yleisesti noususuunnassa, mutta kannattavuus on kuitenkin hieman vuoden takaista parempi.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 54

Henkilökunta 10771, Liikevaihto 4189 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	15	63	22	-7
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	46	29	25	21
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	30	66	4	26
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	18	75	7	11
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	14	60	26	-12
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	37	55	8	29
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	17	68	15	2
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	11	70	19	-8
Tuotannon kasvun esteet	51			51
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	23			23
puute kapasiteetista	7			7
riittämätön kysyntä	26			26
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	23	67	10	13
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	24	72	4	20

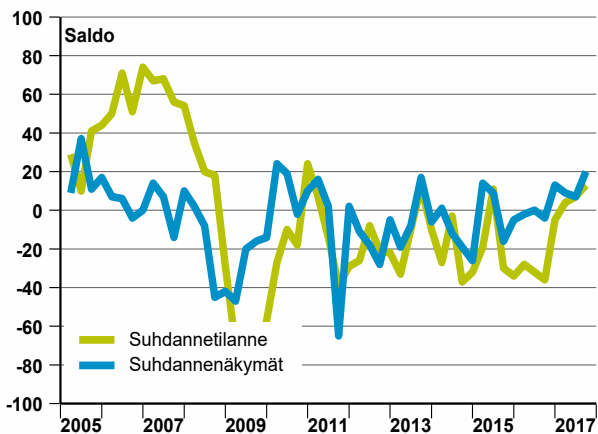
Palvelut

Yrityksiä 30

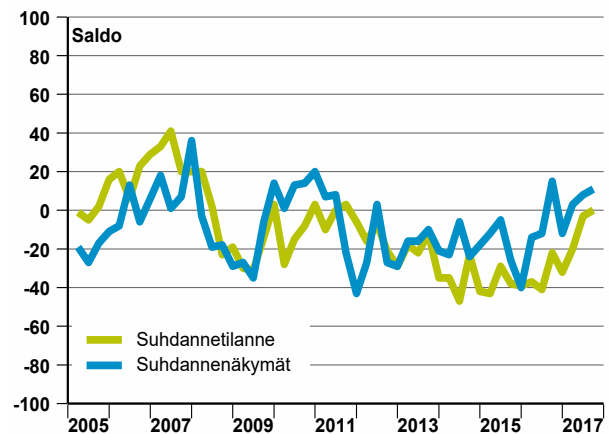
Henkilökunta 3933

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	19	65	16	3
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	36	52	12	24
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	45	42	13	32
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	17	47	36	-19
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	29	52	19	10
Tuotannon kasvun esteet	69			69
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	34			34
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	22			22
muu tuotantokapeikko	11			11
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	23	54	23	0
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	22	67	11	11

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

Suhdannebarometri

Pohjois-Suomi

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdanne tilanne kohentunut syksyn aikana**
- **Tuotantokapasiteetti hyvin käytössä**
- **Tuotannon ennakoitaan lisääntyvän hieman loppuvuoden aikana**
- **Yleiset suhdanneodotukset ovat myönteiset, saldoluku 18**

Pohjois-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannekuva kirkastui alkusyksyn 2017 aikana. Tämänhetkistä suhdannetilannetta mittaava saldoluku oli lokakuussa 22, eli jonkin verran parempi kuin heinäkuinen luku 6.

Lähikuukausien suhdanneodotusten saldoluku oli lokakuussa 18, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa 5. Lokakuussa 21 % alueen vastaajista arvioi suhdanteiden olevan parane-
massa ja 3 % ennakoii heikkenemistä. Pohjois-Suomen yritysten suhdannenäkymät ovat hivenen koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Tuotannon arvioidaan supistuneen lievästi kolmannella vuosineljänneksellä, mutta vuoden lopulla tuotan-

non ennakoitaan kääntyvän nousuun. Tuotantokapasiteetti vastaa hyvin kysyntää, sillä lokakuussa 93 % vastaajista arvioi kapasiteetin olevan täyskäytössä.

Tilaustilanne on likimain normaali, mutta valmistusvarastot ovat hivenen tavanomaista täydempiä. Henkilöstön määrä supistui kausivaihtelu huomioon ottaen lievästi heinä-syyskuussa. Työvoima lisääntyy vähän loppuvuoden aikana.

Tuotantokapeikat olivat lokakuussa melko harvinaisia, sillä yleisin tuotannonrajoite oli heikko kysyntä 13 %:n osuudella. Kannattavuus on hieman vuoden takaista parempi. Investoinnit ovat keskimäärin vuoden takaisissa lukemissa.

Palvelut

- **Myynti lisääntyi alkusyksyn aikana**
- **Kysynnän heikkous yhä yleinen tuotantokapeikko**
- **Kannattavuus on parantunut vuoden takaiseen verrattuna**
- **Suhdannenäkymät ovat nousussa, saldoluku 33**

Pohjois-Suomen palveluyritysten suhdannearviot paranivat kesän lopulla ja syksyn alussa. Tämänhetkistä yleistä suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa 16 (heinäkuussa -7).

Lähikuukausien suhdanneodotuksia mittaava saldoluku oli lokakuussa 33, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa 24. Lokakuussa 37 % vastaajista ennakoii suhdanteiden paranemista ja 4 % yrityksistä arvioi tilanteen olevan heikkenemässä. Pohjois-Suomen palveluyritysten suhdannenäkymät ovat koko maan keskiarvoa paremmat.

Myyntikehitys oli heinä-syyskuussa vahvaa ja myynnin ennakoitaan

lisääntyvän myös loppuvuoden kuluessa.

Henkilöstön määrä kasvoi hieman kolmannen vuosineljänneksen aikana ja työvoimaa lisättäneen myös kulu-
van vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Vaimea kysyntä oli lokakuussa yleisin tuotantokapeikko 28 %:n osuudella. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 13 %:lla yrityksistä.

Kannattavuus oli kolmannen vuosineljänneksen aikana melko yleisesti vuoden takaista parempi.

Pohjois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 53

Henkilökunta 13939, Liikevaihto 7588 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	8	78	14	-6
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	29	35	36	-7
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	17	70	13	4
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	7	90	3	4
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	3	91	6	-3
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	18	78	4	14
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	13	59	28	-15
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	10	86	4	6
Tuotannon kasvun esteet	19			19
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	4			4
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	13			13
muu tuotantokapeikko	1			1
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	25	72	3	22
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	21	76	3	18

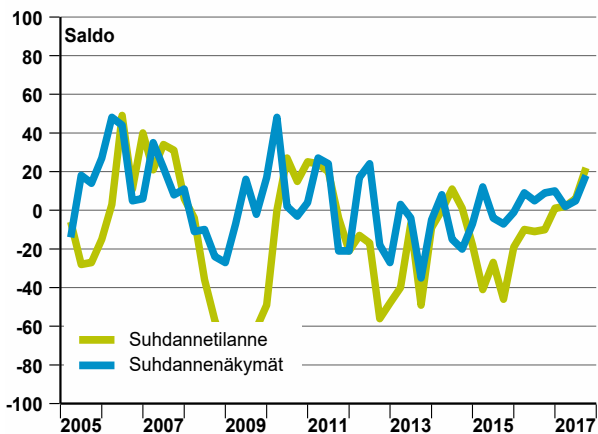
Palvelut

Yrityksiä 70

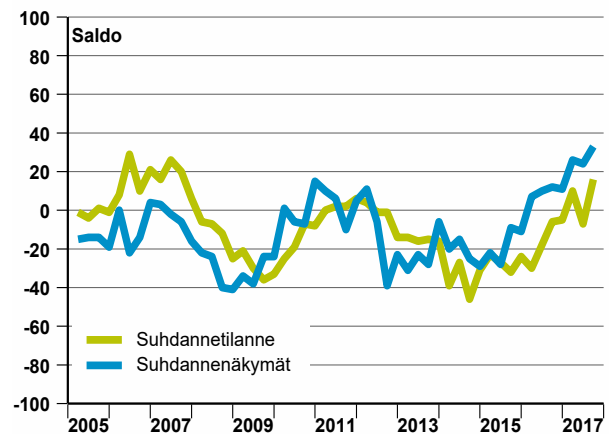
Henkilökunta 6586

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	44	48	8	36
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	52	34	14	38
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	42	52	6	36
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	26	56	18	8
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	25	65	10	15
Tuotannon kasvun esteet	52			52
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	13			13
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	28			28
muu tuotantokapeikko	9			9
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	32	52	16	16
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	37	59	4	33

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

Suhdannebarometri

Pirkanmaa

Teollisuus ja rakentaminen

- **Tuotanto kasvaa ja kapasiteetin käyttöasteet ovat korkeat**
- **Tilauksien tilanne vain hieman tavanomaista parempi**
- **Työvoimaa suunnitellaan lisäävän loppuvuoden aikana**
- **Suhdannenäkymät ovat hienoisessa nousussa, saldoluku 10**

Teollisuuden ja rakentamisen suhdanteiden tilanne kohentui Pirkanmaalla kesän lopussa ja syksyn alussa. Suhdanteiden tilannekysymyksen saldoluku oli lokakuussa 18 (heinäkuussa 13).

Suhdannenäkymät ovat kirkastuneet hieman, sillä uusien suhdanteiden odotusten saldoluku oli 10 (heinäkuussa 3). Lokakuussa 14 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden paranemista ja 4 % arvioi suhdanteiden heikkenevän lähikuukausina.

Pirkanmaan teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdanteiden odotukset ovat aavistuksen verran koko maan keskiarvoa vaimeammat.

Tuotanto lisääntyi hieman heinä-syyskuussa ja tuotantomäärien odotetaan kasvavan lievästi myös vuoden-

vaihteen lähestyessä. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa hyvin hyödynnettyä, sillä kapasiteetti oli kokonaan käytössä 91 %:lla alasta.

Tilaukskirjat olivat lokakuussa lievästi normaalia tukevammat, saldoluku 7. Valmiiden tuotteiden varastot olivat keskimääräiset.

Työvoiman määrä on kasvanut heinä-syyskuun aikana ja henkilöstöä suunnitellaan lisäävän myös loppuvuoden aikana. Rekrytointivaikeuksia oli lokakuussa kymmenesosalta vastaajista ja 15 % totesi kysynnän olevan heikkoa.

Kannattavuus oli kolmannella vuosineljänneksellä hieman vuoden takaista parempi ja investoinnit lisääntyivät vähän.

Palvelut

- **Suhdanteiden tilanne arvioidaan vain hieman tavanomaista paremmaksi**
- **Myyntilukemat noususuunnassa**
- **Samaan aikaan ongelmana ammattityövoimapula ja riittämätön kysyntä**
- **Lähikuukausien suhdanteiden odotukset ovat luottavaiset, saldoluku 33**

Pirkanmaalaiset palvelualojen yritykset arvioivat lokakuussa 2017 yleisen suhdanteiden tilanteen hieman normaalia paremmaksi, saldoluku 6 Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa vastaava saldoluku oli 9.

Lähikuukausien suhdanteiden näkymät kirkastuivat kesän lopulla ja syksyn alussa. Suhdanteiden näkymien uusien saldoluku oli 33, kun heinäkuussa vastaava saldoluku oli 2. Lokakuussa vastaajista 36 % ennakoivat paranemista ja 3 % alasta arvioi suhdanteiden olevan hiipumassa. Ennallaan suhdanteet säilynevät 61 %:lla vastaajista.

Pirkanmaalaisien palveluyritysten yleiset suhdanteiden odotukset ovat koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Myynti kasvoi melko laajalti heinä-syyskuun aikana. Myynnin lisääntymisen ennakoimaan jatkuvan hieman hidastuvana myös vuoden loppulla.

Henkilöstöä palkattiin lisää kolmannen vuosineljänneksen aikana aiempien odotusten mukaisesti. Loppuvuoden kuluessa henkilökunnan määrä pysynee likimain ennallaan.

Ammattitaitoisen työvoiman puute oli lokakuussa yleisin tuotantokapeikko 32 %:n osuudella. Samaan aikaan heikko kysyntä oli ongelmana 29 %:lla vastaajista.

Kannattavuus oli heinä-syyskuussa jonkin verran vuoden takaista parempi.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 57

Henkilökunta 11170, Liikevaihto 6086 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	20	77	3	17
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	22	27	51	-29
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	19	77	4	15
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	9	75	16	-7
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	16	75	9	7
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	8	86	6	2
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	29	67	4	25
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	18	79	3	15
Tuotannon kasvun esteet	36			36
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	10			10
puute kapasiteetista	10			10
riittämätön kysyntä	15			15
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	24	70	6	18
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	14	82	4	10

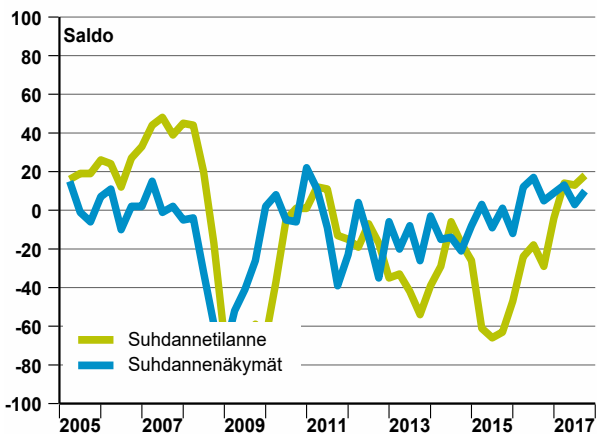
Palvelut

Yrityksiä 47

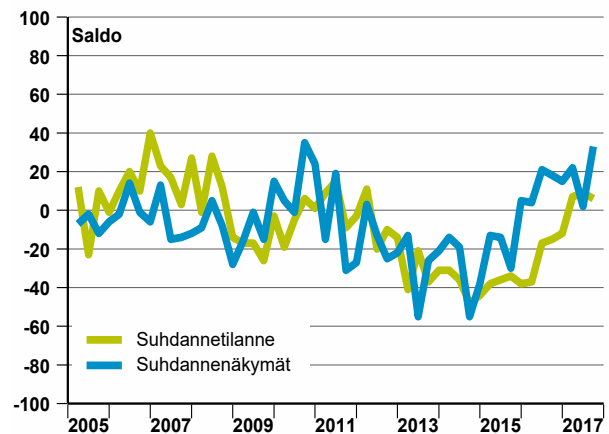
Henkilökunta 6122

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	45	38	17	28
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	43	28	29	14
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	36	43	21	15
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	25	69	6	19
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	22	52	26	-4
Tuotannon kasvun esteet	70			70
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	32			32
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	29			29
muu tuotantokapeikko	1			1
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	17	72	11	6
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	36	61	3	33

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

Suhdannebarometri

Häme

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdanne tilanne lokakuussa hieman tavanomaista parempi**
- **Tuotanto noususuunnassa**
- **Kysynnän heikkous ongelmana kolmasosalla vastaajista**
- **Suhdannenäkymät hienoisessa laskussa, saldoluku -9**

Hämeen teollisuuden ja rakentamisen yritykset arvioivat suhdannetilanteen parantuneen hieman syksyn 2017 aikana. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava lokakuun saldoluku oli 5, kun heinäkuuisessa tiedustelussa saldoluku oli 3.

Lähikuukausien suhdanneodotukset heikentyivät osin kausivaihtelun vaikutuksesta kesän lopulla ja syksyn alussa. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -9, kun saldoluku oli heinäkuuisessa tiedustelussa 15. Lokakuussa 28 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden hiipumista ja 19 % uskoi suhdanteiden olevan paranemassa. Hämeen teollisuuden ja rakentamisen suhdannearviot ovat hieman koko maan keskiarvoa vaisummat.

Tuotanto lisääntyi heinä-syyskuun aikana ja tuotannon kasvun odotetaan jatkuvan loppuvuoden ajan. Tuotantokapasiteettia on yhä jonkin verran vapaana, sillä kapasiteetti oli lokakuussa täyskäytössä 63 %:lla alasta.

Tilaukirjat ovat hivenen normaalia täydempiä, saldoluku 6. Valmiiden tuotteiden varastot ovat normaalia ohuempia.

Työvoiman määrä väheni hieman kesän jälkeen, mutta loppuvuoden aikana työvoima on kausitasoitettujen lukujen mukaan lisääntymässä.

Heikko kysyntä oli yleisin tuotantokapeikko 33 %:n osuudella ja ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa viidesosalla alasta. Kannattavuus oli hieman vuoden takaista parempi.

Palvelut

- **Suhdanne tilanne lähellä normaalilukemia**
- **Myyntimäärä kasvoivat syksyn alussa - nousun odotetaan jatkuvan lähikuukausina**
- **Suhdannenäkymät hienoisessa nousussa, saldoluku 4**

Hämeen yksityisten palvelualojen yritysten suhdanne tilanne kohentui syksyn aikana lähelle normaalilukemia. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa -3, kun vastaava saldoluku oli heinäkuuisessa -12.

Suhdannenäkymät kirkastuivat lievästi lokakuussa, jolloin suhdannenäkymien saldoluku oli 4. Heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluku oli -5. Lokakuussa valtaosa vastaajista, 92 %, arvioi suhdanteiden pysyvän lähikuukausina ennallaan.

Hämeen palveluyritysten suhdannenäkymät ovat hivenen koko maan keskiarvoa varovaisemmat.

Myyntimäärät kasvoivat kolmannen vuosineljänneksen aikana ja

myynnin ennakoitaan jatkavan nousuaan myös loppuvuoden ajan.

Henkilöstö väheni hieman kesän lopulla ja syksyn alussa. Kausivaihtelu huomioon ottaen työvoiman ennakoitaan lisääntyvän vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Tuotannonrajoitteita oli vain neljäsosalla vastaajista. Riittämätön kysyntä oli ongelmana 13 % alasta ja ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa kymmenesosalla yrityksistä.

Kannattavuus oli kolmannella neljänneksellä hieman vuoden takaista heikompi.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 47

Henkilökunta 7826, Liikevaihto 1906 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	29	58	13	16
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	42	40	18	24
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	19	73	8	11
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	37	59	4	33
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	18	70	12	6
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	10	62	28	-18
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	22	44	34	-12
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	20	62	18	2
Tuotannon kasvun esteet	65			65
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	20			20
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	33			33
muu tuotantokapeikko	7			7
Suhdannelitaneen arvioidaan olevan tällä hetkellä	19	67	14	5
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	19	53	28	-9

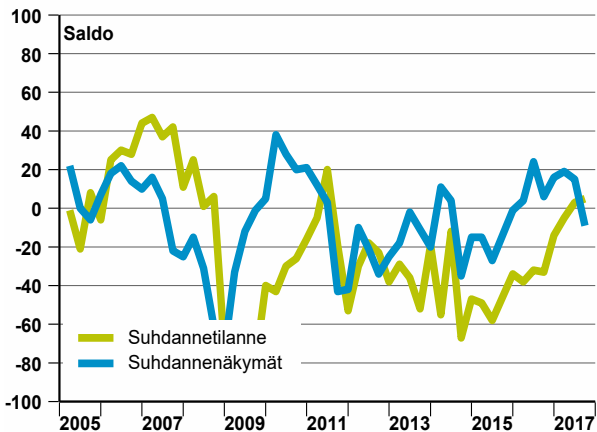
Palvelut

Yrityksiä 27

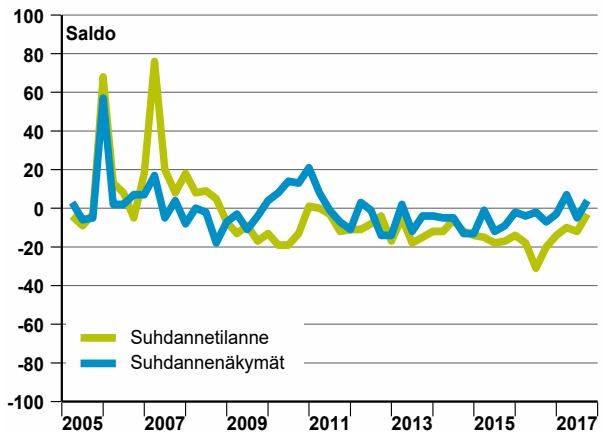
Henkilökunta 3452

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	17	82	1	16
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	20	77	3	17
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	22	76	2	20
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	31	22	47	-16
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	17	69	14	3
Tuotannon kasvun esteet	25			25
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	10			10
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	13			13
muu tuotantokapeikko	1			1
Suhdannelitaneen arvioidaan olevan tällä hetkellä	5	87	8	-3
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	6	92	2	4

Teollisuus ja rakentaminen

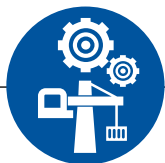

Palvelut

Suhdannebarometri

Keski-Suomi

Teollisuus ja rakentaminen

- **Suhdanne tilanne arvioidaan selvästi tavanomaista paremmaksi**
- **Kapasiteettia on vain vähän vapaana**
- **Ammattityövoimapula on yleisin tuotantokapeikko**
- **Loppuvuotta ja ensi vuoden alkua koskevat suhdannenäkymät ovat valoisat, saldoluku 39**

Keski-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanteet kohentuivat selvästi alkusyksyn 2017 aikana. Tämänhetkistä tilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa 33, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa tehdysissä kyselyssä 11.

Lähikuukausien suhdannenäkymät jatkoivat kirkastumistaan lokakuussa, jolloin saldoluku oli 39 (heinäkuussa 27). Lokakuussa 39 % vastaajista arvioi suhdanteiden olevan noususuunnassa ja 61 % uskoi suhdanteiden säilyvän ennallaan.

Keski-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannearviot ovat koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Tuotantomäärät kasvoivat yleisesti heinä-syyskuussa, mutta vuoden lo-

pulla tuotanto pysynee pääosin ennallaan. Tuotantokapasiteetin käyttöasteet ovat korkealla, sillä lokakuussa 92 % vastaajista arvioi kapasiteetin olevan kokonaan käytössä.

Työvoimaa lisättiin hieman heinä-syyskuussa. Henkilöstön määrä kasvane kausivaihtelu huomioon ottaen aavistuksen verran myös loppuvuoden aikana. Rekrytointivaikkeitä oli lokakuussa 35 %:lla vastaajista. Samaan aikaan kysyntä oli riittämätöntä 26 %:lla alasta. Muut kapeikot olivat vähäisiä.

Kannattavuus oli kolmannella vuosineljänneksellä vuoden takaisista parempi. Investoinnit olivat myös loivassa nousussa.

Palvelut

- **Suhdanne tilannearviot heikkenivät hieman syksyllä**
- **Myynti lisääntyy yleisesti**
- **Yli kolmasosa vastaajista arvioi kysynnän heikoksi**
- **Suhdanne odotukset ovat hienoisessa laskussa, saldoluku -6**

Keski-Suomen yksityisten palveluyritysten suhdannearviot heikkenivät lievästi kesän lopulla ja syksyn alussa. Tämänhetkistä yleistä suhdanne tilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa -9, kun saldoluku oli heinäkuussa -3.

Lähikuukausien suhdannenäkymät tummentuivat lievästi alkusyksyn aikana. Suhdanne odotuksien uusien saldoluku oli -6, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa 5. Lokakuussa vastaajista 16 % ennakoivat heikkenemistä 10 % odotti paranemista. Keski-Suomen palveluyritysten suhdannearviot ovat hieman koko maan keskiarvoa vaisummat.

Myyntimäärät kasvoivat kolman-

nella vuosineljänneksellä ja myynnin odotetaan lisääntyvän myös loppuvuoden aikana.

Työvoiman määrä pieneni hieman heinä-syyskuussa. Viimeisen vuosineljänneksen aikana työvoima lisääntynee aavistuksen verran.

Kysynnän heikkous oli lokakuussa yleisin tuotantokapeikko 38 %:n osuudella. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 22 % vastaajista.

Kannattavuus pysyi kolmannella vuosineljänneksellä keskimäärin edellisen vuoden lukemissa.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 41

Henkilökunta 8856, Liikevaihto 2125 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	54	44	2	52
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	61	31	8	53
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	13	76	11	2
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	8	84	8	0
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	18	73	9	9
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	21	54	25	-4
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	17	73	10	7
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	11	71	18	-7
Tuotannon kasvun esteet	64			64
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	35			35
puute kapasiteetista	3			3
riittämätön kysyntä	26			26
muu tuotantokapeikko	2			2
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	41	51	8	33
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	39	61	0	39

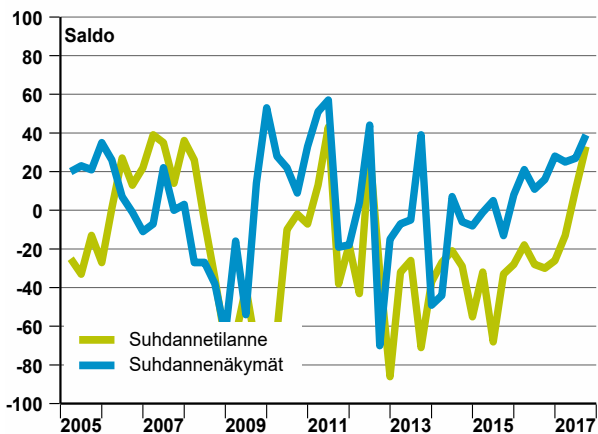
Palvelut

Yrityksiä 35

Henkilökunta 3277

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myyntin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	43	44	13	30
Myyntin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	31	53	16	15
Myyntin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	30	61	9	21
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	12	64	24	-12
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	22	63	15	7
Tuotannon kasvun esteet	63			63
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	22			22
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	38			38
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	13	65	22	-9
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	10	74	16	-6

Teollisuus ja rakentaminen

Palvelut

